

Františkovo slovo

č.205

Svatý otec zaskočil svou návštěvou klarisky z umbrijského kláštera Vallegloria

Papež: Mezi jedincem a lidským společenstvím dochází ke schismatu

O Otčenáši – „Abba, Otče!“

Petrův nástupce: Migranti obohacují naše společenství

Open Doors: Počet pronásledovaných křesťanů narůstá

Tři ortodoxní rabíni navštívili emeritního papeže

výtah hlavních myšlenek z promluv papeže Františka a zpráv z Vatikánu. Plné znění naleznete na stránkách Radio Vaticana.

Svatý otec zaskočil svou návštěvou klarisky z umbrijského kláštera Vallegloria

Vatikán. Nečekanou návštěvou poctil papež František v pátek klauzurní sestry v umbrijském klášteře Vallegloria ve Spello. „Přivítaly jsme ho s velkou radostí a úžasem. Cítily jsme se jako mudrci, když spatřili hvězdu,“ říká opatka kláštera, matka Chiara.

Výjezdem přísně soukromého rázu – jak potvrzuje nota vatikánského tiskového střediska – papež František oplácel návštěvu, na níž klarisky z kláštera Vallegloria v zastoupení všech klauzurních řádů převzali 25. srpna v Domě svaté Marty apoštolskou konstitucí „*Vultum Dei Quaerere*“. Úžas sester byl nesmírný, když se v 9 hodin ráno, ve chvíli, kdy očekávaly mši svatou s biskupem Gualtierem Sigismondim, objevil u fortny papež František.

„Naše radost a úžas byly nepopsatelné. Cítily jsme se jako mudrci, když spatřili hvězdu... Papež s velkou prostotou usedl s námi ke stolu. Jelikož jsme ho nečekaly, nebylo připraveno nic zvláštního. On se však opět projevil jako otec a pastýř,“ říká opatka kláštera, matka Chiara Moscetti.

Po společné liturgii Svátý otec se sestrami pobesedoval, povzbudil je v jejich cestě kontemplativního života a poděkoval jim za službu modlitby pro církve. Požádal také klarisky, aby modlitbou doprovázely nadcházející Světové setkání mladých v Panamě. Se sestrami rovněž poobědval a do Vatikánu se vrátil kolem 16 hodiny.

O utajované návštěvě věděl pouze biskup Foligna Gualtiero Sigismondi. „Papež mi tento úmysl několikrát dal najevo. Během našeho posledního setkání jsem pochopil, že začíná nabývat konkrétních obrysů, protože Svátý otec přesně znal všechny vzdálenosti a čas trvání cesty do Spella. Na vánoční vigílii jsem se dozvěděl přesný program a tato radost, kterou jsem nemohl s nikým sdílet, pronikala všemi slavnostmi těchto dní,“ uvedl folignský biskup.

Papež: Mezi jedincem a lidským společenstvím dochází ke schismatu

Vatikán. „Musíme uznat, že bratrství zůstává nesplněným slibem modernosti,“ konstatuje Svátý otec v listě, napsaném u příležitosti 25. výročí založení Papežské akademie pro život. Obsáhlý list, nazvaný *Humana communitas* (Lidské společenství) a datovaný na slavnost Zjevení Páně (6. ledna), je adresován předsedovi zmíněné vatikánské instituce, arcibiskupovi Vincenzu Pagliovi, v souvislosti s jejím chystaným plenárním zasedáním, jež proběhne koncem února (25.-27.2.2019) na téma „Robotika, lidé, stroje a zdraví“. Představen byl v tiskovém středisku Svatého stolce (foto).

„Lidské společenství – čteme v teologickém úvodu papežova listu - je Božím snem ještě před stvořením světa (*Ef 1,3-14*). V tomto společenství přijal věčný Syn zrozený Bohem tělo a krev, srdce a city. V tajemství zrození může velká rodina lidstva znovu objevit sebe sama. Rodinná iniciace bratrství mezi lidskými tvory je v pravém smyslu skrytý poklad, pokud jde o reorganizaci sociální politiky a lidských práv, jejíž potřeba je dnes silně pociťována. Je proto zapotřebí stále více si uvědomovat náš společný původ ze stvoření a lásky Boží. Křesťanská víra vyznává zrození Syna jakožto nevýslovné tajemství věčné jednoty mezi „povoláním k existenci“ a „chtěním dobra“, a tkví v intimitě Trojjediného Boha. Obnovené zvěstování tohoto přehlíženého zjevení může otevřít novou kapitolu v dějinách společenství a kultury lidstva, jež v porodních bolestech (srov. *Řím 8,22*) volá po novém zrození v Duchu. V Jednorozeném Synu se zjevuje Boží něha a vůle vysvobodit lidstvo, pokládající se za ztracené, opuštěné, skartované a nezvratně odsouzené. Mysterium věčného Syna, který se stal jedním z nás,

pečetí jednou pro vždy tato Boží vášeň. Mystérium Jeho Ukřižování „pro nás a naši spásu“ i Jeho Zmrtvýchvstání jako „prvního z mnoha bratří“ (Řím 8,29) říká, kam až sahá tato vášnivá Boží snaha o vykoupení a dovršení lidského stvoření.

Musíme obnovit zřetelnost této Boží vášně k lidským stvořením a jejich světu,“ formuluje papež František teologické zaměření snah Papežské akademie pro život. Připomíná pak jejího zakladatele sv. Jana Pavla II., který k tomu přijal podnět od velkého francouzského vědce Jérôma Lejeune v roce 1994 (11. února).

„V nynějším dějinném okamžiku – čtete dále v listu papeže Františka - se vášnivě zaujetí lidstvím a celým lidstvem ocitlo ve vážných těžkostech. Radosti rodinných vztahů a sociálního soužití vykazují hlubokou opotřebovanost. Vzájemná nedůvěra mezi jednotlivci a národy se živí nezřízeným hledáním vlastních zájmů a vyhoceného konkurenčního boje, který se nevyhýbá násilí. Zdá se, že vzdálenost mezi obsesí vlastním blahobytem a štěstím sdíleného lidství se rozšiřuje až do té míry, že dnes dochází ke skutečnému schismatu mezi jedincem a lidským společenstvím.“

„V encyklice *Laudato si'* jsem poukázal na tuto nouzovou situaci, v níž se nachází náš vztah k dějinám země a národů. Je to alarm vyvolaný nedostatečnou všímavostí k velké a zásadní otázce jednoty lidské rodiny a její budoucnosti. Eroze této vnímavosti je působena světskými mocnostmi rozkolů a válek a narůstá globálně mnohem vyšší rychlostí než produkce bohatství. Jde o skutečnou kulturu – ba lépe řečeno antikulturu – lhostejnosti ke společenství, nevraživou vůči mužům i ženám a spolčenou se zvlí peněz.“

Tato nouzová situace vyjevuje jeden paradox: jak je možné, že právě v této chvíli dějin světa, kdy existují ekonomické a technologické zdroje, jež by umožnily náležitou péči o společný dům a lidskou rodinu i ke cti samotného Božího obdarování právě těmito ekonomickými a technologickými zdroji, stávají se naše rozkoly agresivnějšími a naše úzkosti tísnivějšími? Národy vnímají bystře a bolestně, byť s rozpaky tuto duchovní sklíčenost – a mohli bychom říci nihilismus – podrobující život světu a společnosti, zmítanými tímto paradoxem. Tendence ke znečitlivění této hluboké tísnivosti slepou honbou za materiálními požitky produkuje melancholii, jež nenachází cíl, odpovídající duchovní dimenzi života. Musíme uznat, že muži i ženy naší doby jsou často demoralizováni, dezorientováni a postrádají vizi. Všichni jsme trochu upnutí sami na sebe. Systém peněz a ideologie konzumu určuje naše potřeby a manipuluje naše sny bez ohledu na krásu života a obyvatelnost společného domu.“

Po analýze tohoto lidského úpadku a paradoxu „pokroku“ zdůrazňuje papež František ve svém listě adresovaném Papežské akademii pro život „povinnost křesťanského lidu naslouchat volání trpících národů a reagovat na negativní duchy podněcující rozkol, lhostejnost a nevraživost. A musí tak činit nejen kvůli sobě, ale kvůli všem. A je třeba jednat hned, než bude příliš pozdě. [...] Nemůžeme jít nadále cestou dekonstrukce humanismu, směšovaného s nejrůznějšími ideologiemi vůle k moci. Právě kvůli humanismu je zapotřebí postavit se proti jakékoli ideologii, která využívá přesvědčivou podporu trhu a techniky. Rozmanitost lidského života je absolutní dobro, zasluhující etické upřednostnění a mající cenu i v rámci péče o celé stvoření. Je skandální, že si humanismus odporuje, než aby se inspiroval úkonem Boží lásky. Církev musí jako první hledat krásu této inspirace a s novým nadšením být její součástí.“

„Jsme si vědomi, že jsme narazili na těžkosti i v církvi při opětovném otevření tohoto humanistického horizontu. Jako první se proto upřímně ptejme: mají církevní společenství dnes nějakou vizi a vydávají svědectví odpovídající nynější nouzové situaci? Soustředí se důkladně na nadšení a radost z předávání lásky Boha, přebývajícího na zemi mezi svými dětmi? Anebo se dosud ztrácejí ve svých problémech a v bázlivém přizpůsobování, které nepřekonává logiku světského kompromisu? Musíme se seriózně tázat, zda jsme učinili dost pro to, abychom jako křesťané nabídli svůj specifický přínos k takové vizi lidství, která

poskytuje podporu jednotě rodiny národů v dnešní politické a kulturní situaci. Anebo jsme dokonce ztratili ze zřetele toto ústřední téma a dali přednost svým ambicím duchovně vládnout světské obci, uzavření do sebe a svého majetku, před péčí o místní společenství, otevřené evangelní přívětivosti vůči chudým a zoufalým?"

„Je čas přijít s novou vizí bratrského a solidárního humanismu jednotlivců i národů. Víme, že víra a láska, jež jsou nezbytné k tomuto spojenectví, čerpají svůj rozmach z mysteria vykoupení dějin v Ježíši Kristu, skrytému v Bohu ještě před stvořením světa (srov. Ef 1,7-10; 3,9-11; Kol 1,13-14). A víme také, že vědomí a cítění lidské bytosti není neproniknutelné, ani necitlivé k víře a ke skutkům všeobecného bratrství, zasetého evangeliem Božího království.“

„Dobře víme, že práh zásadního respektování lidského života je dnes brutálně porušován nejenom činy jednotlivců, ale také účinky strukturálních rozhodnutí a záměrů,“ píše dále Svätý otec František Papežské akademii pro život a pozastavuje se nad jednotlivými oblastmi ohrožení úcty k životu.

„Medicína a ekonomie, technologie a politika, vypracovávané uprostřed moderní lidské pospolitosti, musejí být také a především předkládány k posouzení pozemským periferiím. Mnohé a mimořádné zdroje, jež byly dány k dispozici lidské bytosti vědecko-technologickým bádáním, hrozí, že zatemní radost z bratrského sdílení i krásu společných počinů, ačkoli jedině v jejich službách dostávají autentický smysl. Musíme uznat, že bratrství zůstává nesplněným slibem modernosti. Všeobecný rozmach bratrství, rostoucí ze vzájemné důvěry uvnitř moderní pospolitosti, jakož i mezi národy, dnes velice slábne. Síla bratrství, které mezi lidmi rozněcuje uctívání Boha v duchu a v pravdě, je tedy novou hranicí křesťanství. Každý životní detail těla i duše, odkud vyzařuje láska a vykoupení nového stvoření, jež se utváří v nás, překvapuje jako pravý a skutečný zázrak vzkříšení, které už probíhá (srov. Kol 3-1-2). Kéž nám Pán umožní tyto zázraky rozmnožovat!“ píše Petřův nástupce v závěru svého listu adresovaného členům Papežské akademie pro život.

Generální audience

16.1.2019

O Otčenáši – „Abba, Otče!“

(Řím 8,14-16)

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Pokračujeme v katechezích o Otčenáši. Začneme dnes poznámkou, že v Novém zákoně se tato modlitba jako by chtěla dobrat podstaty a soustřeďuje se dokonce do jediného slova: *Abba, Otče*.

Slyšeli jsme, co napsal svätý Pavel v listě Římanům: »Nedostali jste přece ducha otroctví, že byste museli zase znova žít ve strachu. Dostali jste však ducha těch, kdo byli přijati za vlastní, a proto můžeme volat: „Abba, Otče!“« (8,15). A Galaťanům apoštol říká: »A protože jste synové, poslal nám Bůh do srdce Ducha svého Syna, Ducha, který volá: „Abba, Otče!“« (Gal 4,6). Dvakrát se objevuje stejná invokace, v níž je kondenzována veškerá novost evangelia. Křesťan, který poznal Ježíše a naslouchal Jeho kázání, nepovažuje už Boha za tyra, kterého je třeba se obávat, nemá z Něho strach, nýbrž srdcem vnímá kvetoucí důvěru v Něho, může rozmlouvat se Stvořitelem a oslovovat jej „Otče“. Tento výraz je pro křesťany natolik důležitý, že se uchoval netknutý ve své původní formě: „*Abba*“.

Zřídka se v Novém zákoně vyskytují aramejské výrazy nepřeložené do řečtiny. Musíme si představit, že v těchto aramejských slovech zůstal jakoby „záznam“ samotného Ježíšova hlasu. Respektují Ježíšův dialekt. Hned v prvních slovech „Otče náš“ se nachází radikální novost křesťanské modlitby.

Nejde pouze o používání symbolu – v tomto případě postavy otce – ve spojení s tajemstvím Boha. Jde takřkajíc o přečerpání celého Ježíšova světa do vlastního srdce. Pokud tak učiníme,

můžeme se doopravdy modlit „Otče náš“. Říci „*Abba*“ je něco mnohem důvěrnějšího, jímavějšího než oslovit Boha pouze „Otče“. Proto kdosi navrhoval přeložit toto původní aramejské slovo „*Abba*“ výrazem „Táto“ nebo „Tatínku“ a namísto „Otče náš“ říkat „Náš Táto, Tatínku“. Budeme říkat nadále „Otče náš“, ale v srdci jsme zváni říkat „Tati“ a vztahovat se k Bohu jako dítě ke svému tatínkovi, kterému říká „tati“. Tyto výrazy totiž evokují cit, vřelost a něco, co nás uvádí do kontextu dětských let; obraz dítěte objímaného otcem, který zakouší ve vztahu k němu nekonečnou něhu. A proto, drazí bratři a sestry, abychom se modlili dobře, je zapotřebí dobrat se dětského srdce. Nikoli soběstačného srdce, tak není možné modlit se dobře, nýbrž jako dítě, které je v náruči svého otce, svého táty, svého tatínka.

Lépe nám však smysl tohoto slova přiblíží určitě evangelia. Co znamená toto slovo pro Ježíše? Otčenáš dostává smysl a náladu, pokud se naučíme jej modlit například z podobenství o milosrdném otci v 15. kapitole u Lukáše (15,11-32). Představujme si tuto modlitbu pronášenou marnotratným synem poté, co zakusil objetí svého otce, který na něho dlouho čekal, nepřipomněl mu jeho neomalená slova a nyní mu jednoduše jen dává najevo, jak moc mu chyběl. Pak objevíme, jak tato slova ožijí a nabudou na síle. A ptejme se: je možné, že Ty, Bože, znáš pouze lásku? Ty neznáš nenávisť? Ne – odpověděl by Bůh – znám pouze lásku. Kde je v Tobě pomsta, požadavek spravedlnosti, rozhořčení nad uraženou ctí? A Bůh by odpověděl: Já znám jenom lásku.

Ve způsobech jednání otce z onoho podobenství je něco, co velice připomíná smýšlení *matky*. Jsou to především matky, které omlouvají děti, kryjí je, nenaruší empatii k nim a neustále je mají rády, i když by si to už vůbec nezasloužily.

Stačí si vybavit pouze tento výraz – *Abba* – aby se rozvinula křesťanská modlitba. A svatý Pavel ve svých listech jde stejnou cestou a jinak by to ani nešlo, protože je to cesta, které učil Ježíš. V tomto oslovení je síla, jež táhne celou zbývající modlitbu.

Bůh tě hledá, i když ty jej nehledáš. Bůh tě má rád, i když jsi na Něho zapomněl. Bůh v tobě rozeznává krásu, i když myslíš, žeš zbytečně promarnil všechny svoje talenty. Bůh není jenom otec, je jako matka, která svoje dítě nikdy nepřestane milovat.

Modlit se znamená pro křesťana jednoduše říci „*Abba*“, říci „Tatínku“, říci „Tati“, ale s dětskou důvěrou.

Může se stát, že se i my ocitneme na stezkách Bohu vzdálených, jako se stalo marnotratnému synovi, anebo upadneme do samoty, která nám dá pocítit opuštěnost ve světě; anebo pochybíme a budeme ochromeni pocitem viny. V takových těžkých chvílích můžeme ještě najít sílu se modlit, když začneme oslovením „Otče“, avšak proneseném s nádechem dětské něhy: „*Abba*“, „Tatínku“. On přede námi svoji tvář neskryje.

Pamatujte si dobře: možná v sobě někdo z vás nosí něco nepěkného, co neví, jak vyřešit, zahořklost, protože jste učinil to či ono... On Svoji tvář neskryje. Neuzavře se do mlčení. Řekni Mu „Otče“. On ti odpoví: ty otce máš. - „Ano, ale já jsem delikvent...“ - Máš ale otce, který tě má rád! Řekni Mu „Otče“, začni se tak modlit. A ve ztišení se nám dostane odpovědi, že nás nikdy neztratil z očí. - „Ale, otče, já jsem se dopustil toho a toho...“ - „Nikdy jsem tě neztratil z dohledu, všechno jsem viděl. Ale zůstal jsem vždycky tam, blízko tebe, věrný Svoji lásce k tobě.“ - Taková bude odpověď. Nikdy nezapomeňte říkat „Otče“.

17.1.2019

Petrův nástupce: Migranti obohacují naše společenství

Vatikán. „Světla na cestách za nadějí“ a „Pastorační obeznámenost s obchodem s lidmi“ – to jsou názvy dvou nových dokumentů, které vydala Sekce pro migranty a uprchlíky vatikánského Úřadu pro laiky, rodinu a život. V tiskovém středisku Svatého stolce je dnes představili skalabrinian P. Fabio Baggio, C.S., a jezuita P. Michael Czerny, S.I., podsekretáři zmíněného odboru, který předloni (1. ledna 2017) založil a osobně vede papež František.

Oba nové dokumenty jsou dostupné v různých jazycích a formátech na [webu](#) vatikánského úřadu, kde budou postupně rozšiřovány o nové aktualizace. Připomínají, že papež František věnuje zvláštní pozornost migrantům, uprchlíkům, žadatelům o azyl, vysídlenům a obětem obchodu s lidmi a od počátku svého pontifikátu navštěvuje místa, která se stala symbolem lidských přesunů, jako ostrovy Lampedusa či Lesbos.

Pastorační příručka o obchodování s lidmi přináší výklad tohoto politováníhodného jevu, který papež nazval „krutou pohromou“, „zvrhlou metlou“ a „ranou na těle současného lidstva“, a poskytuje podněty ke konkrétnímu zásahu na úrovni místních církví. Druhý svazek shrnuje dosavadní učení papeže Františka o migrantech, uprchlících a obchodu s lidmi. Obdobně jako Kompendium sociální nauky církve chce být „nástrojem pro morální a pastorační rozlišování složitých skutečností, které (v případě lidského přemístování) charakterizují naši dobu, a vodítkem, které by na individuální i kolektivní rovině inspirovalo rozhodování a postoje, díky nimž by bylo možno hledět do budoucnosti s důvěrou a nadějí“ (*Kompendium sociální nauky církve, 10*).

Dokument „Světla na cestách za nadějí“ opatřil **papež František** předmluvou, kterou vám přinášíme v plném znění:

„Abrám a Sára ve vysokém věku opustili svou vlast, aby uposlechli Božího příslibu (Gn 12,1-3). Odejít a usadit se někde jinde v naději, že najdeme lepší život pro sebe i svou rodinu. Právě tato hluboká touha v běhu staletí podnítila k pohybu miliony migrantů. Putování migrantů pokaždé není šťastným zážitkem. Stačí pomyslet na hrůzy, které na cestě prožívají oběti obchodování s lidmi. Také v tomto případě ovšem nechybějí možnosti vykoupení, jako se to stalo malému Josefovi, synu Jákobovu, kterého v Egyptě prodali do otroctví jeho žárliví bratři a který se poté stal faraonovým důvěrníkem (Gn 37). Dále se můžeme setkat s dramatickým exodem uprchlíků, což je zkušenost, kterou zakusil sám Ježíš Kristus spolu se svými rodiči na počátku pozemského života, když museli uprchnout do Egypta, aby se zachránili před Herodovým vražedným běsněním.

Bůh ve svém nekonečném milosrdenství za každých okolností svobodně udílí svou milost. Dosvědčují nám to podnětné příklady našich předků ve víře, kteří museli utéci před pronásledováním, anebo poslechli Pánův hlas a vycestovali jako misionáři do dalekých zemí. Také dnešní pohyb lidí, byť vyvolává problémy a utrpení, obohacuje naše společenství, místní církve a společnosti na každém kontinentu. „Z milosrdné lásky našeho Boha“, prorokoval Zachariáš, nás Pán navštíví, „aby uvedl naše kroky na cestu pokoje“ (Lk 1,79-79). Přeji si, aby tento soubor církevního učení a reflexí vnášel světlo do našich kroků na cestách naděje a dodával podněty k modlitbě, kázání a pastorační akci“,

píše papež František v novém dokumentu Sekce pro migranty a uprchlíky, který představil dnešní brifink v Tiskovém středisku Svatého stolce.

17.1.2019

Open Doors: Počet pronásledovaných křesťanů narůstá

Na celém světě rosne počet pronásledovaných křesťanů. Vyplývá to z právě zveřejněného indexu pronásledování zpracovaného organizací Open Doors. V současné době trpí

pronásledováním více než 245 milionů Kristových následovníků. Mezinárodní organizace Open Doors zkoumala situaci ve 150 zemích. Celosvětový index pronásledování vydává už 15 let.

„Současná situace pronásledovaných křesťanů a jiných menšin je katastrofální a znepokojující,“ uvedl Markus Rode, ředitel německé sekce Open Doors. „Svoboda vyznání je masově potlačovaná. Jestliže miliony poškozených lidí nemají žádnou šanci upozornit na svoji situaci, musejí politici a my, jakožto křesťané, učinit daleko více než doposud. Pronásledování křesťané nás prosí o modlitbu, aby byli utvrzeni ve víře.“

Do první desítky zemí, v nichž jsou křesťané nejvíce pronásledováni, patří Severní Korea, Afganistán, Somálsko, Libye, Pákistán, Súdán, Eritrea, Jemen, Irán a Indie, která se na indexu ocitla letos poprvé. Jako nechvalný příklad zhoršení života pro křesťany jmenuje mezinárodní organizace Čínu. Tato země se posunula ze 43. na 27. příčku a je – jak čteme v raportu – „dokonalým příkladem stále většího omezování náboženské svobody stále represivnějším režimem“. V uplynulém roce tam bylo uvězněno více křesťanů, než v kterékoli jiné zemi.

Open Doors zmiňuje také problém prosazování nábožensko-nacionalistické politiky v Indii, Turecku, Barmě, Laosu, Bhútánu nebo Nepálu. Tamní vlády chtějí tímto způsobem „zvýšit nátlak na křesťany a jiné náboženské menšiny“. Podle nejnovější zprávy „ve stále větším počtu zemí křesťané zakoušejí sociální exkluzi a útlak ze strany státu, protože se nechtějí řídit určitou ideologií či náboženstvím, nýbrž svou vírou.“ Obtěžování a zastrahování je často nutí k životu v podzemí a vážně omezuje právo na náboženskou svobodu.

Open Doors poukazuje také na rostoucí pronásledování ze strany islámského extrémismu, zejména v Asii a Subsaharské Africe, ve státech jako je Libye nebo Egypt. V Nigérii bylo za loňský rok zavražděno pro víru 3731 křesťanů, více než ve všech dalších zemích světa. Organizace Open Doors označuje rovněž za neopodstatněné zprávy o tom, že teroristická organizace „Boko Haram“ byla poražena. Jak čteme ve zprávě, také „záležitost Asie Bibi v Pákistánu jasně ukázala, jak nesmírnou nenávist ke křesťanům pěstují společnosti do značné míry nábožensky indoktrinované“.

18.1.2019

Tři ortodoxní rabíni navštívili emeritního papeže

Vatikán. „Krásný, dobrý a obsažný rozhovor“. Těmito slovy popisuje vídeňský vrchní rabín **Arie Folger** středeční návštěvu u emeritního papeže. Setkání v klášteře *Mater Ecclesiae* ve Vatikánských zahradách následovalo po písemně vedené konfrontaci na stránkách časopisu *Communio* poté, co si v témže listě v srpnu loňského roku Benedikt XVI. položil v obsáhlé *stati* otázku, jak padesát let od zveřejnění *Nostra aetate* vypadá vztah katolické církve a judaismu. Na článek reagovala konference ortodoxních rabínů Německa, která v otevřeném dopise požádala kard. Kurta Kocha o vysvětlení, zda si katolická církev váží současného judaismu a v čem se tato úcta teologicky projevuje.

„Benedikt XVI. si samozřejmě přeje širší, silnější a hlubší dialog. V tomto směru se tedy stahujeme zpět, ale aspoň jsme našli něco, v čem pokročit. Jako ortodoxní rabíni jsme nyní připraveni hovořit o věcech, které se vynořily pouze v posledních desetiletích, hlavně o zaslíbené zemi. Jaký náboženský význam má, že dnes tolik Židů opět žije ve Svaté zemi, že existuje židovský stát, který je sice jako útvar sekulární, avšak má silně židovský ráz. Jaký to má náboženský význam? Nemyslím, že je rozumné a únosné hledat náboženský význam pouze tehdy, když byli Židé z Izraele vyhnáni, ale když se tam Židé vracejí, už to nic neznamená? Navzdory tomu, že o tom Židé a křesťané mají odlišné mínění, snažíme se nyní jeden druhého vnímat pozitivně. Katolická církev by se mohla a měla ptát, jak si může vážit

této mladé energické židovské demokracie, která nesestává jenom z Židů, nýbrž kde, nehledě na veškerou kontroverzi, menšiny požívají silné ochrany, a jak ji může podporovat."

Uvedl vídeňský rabín v rozhovoru s Vatikánským rozhlasem. Označení „starší bratři ve víře“, které razil papež Jan Pavel II., nicméně **Arie Folger** nepovažuje za šťastné, protože „nyní spolu mluvíme z očí do očí“.

„Řeč o starším a mladším bratru je interní křesťanská terminologie, s kterou z hlediska židovské teologie nelze nakládat. Vztahy mezi judaismem a křesťanstvím jsou asymetrické, protože judaismus je starší, přesto obě náboženství mají mnohé společné hodnoty a ideje a v důležitých aspektech usilují o obdobný přístup k světu a společnosti. Proto nazýváme katolíky partnery, bratry a spojenci v pokusu podnikat něco pro tento svět“.

S Benediktem XVI. rozmlouvali také dva členové ortodoxní rabínské konference Německa. U židovské strany vzbudila publikace eseje určitou nevoli, vysvětluje stuttgartský rabín **Jehuda Pushkin**:

„Nebylo to správně vyloženo a veřejnost samozřejmě reagovala rozhorčeně – obecná i židovská veřejnost. Kladli jsme si otázku, zda se vracíme před Nostra aetate. Vyjasnili jsme si toto neporozumění s kardinálem Kochem a lze říci, že jsme se uklidnili, což můžeme dále sdělit v Německu.“

Podle mladého darmstadtského rabína **Jehošuy Ahrense** je dnes nicméně židovsko-katolický dialog na takové úrovni, jaké nikdy předtím nedosáhl:

„Projevilo se to na židovských prohlášeních ke křesťanství, která nikoli náhodou vznikla teprve v posledních letech, což je také známkou důvěry vůči katolické církvi a křesťanským církvím všeobecně. Rovněž výměna názorů s emeritním papežem Benediktem je konstruktivní a nezanechává žádné šrámy. Z obou stran je patrná veliká úcta k dialogu.“